

Versnellingsaanpak gegevensdeling NPD

*Nathalie van Berkel, voorzitter Netwerk Publieke Dienstverleners, lid raad van bestuur UWV | coördinator en opdrachtnemer Versnellingsaanpak gegevensdeling NPD
Dd. 24 mei 2023 (definitieve versie)*

Inleiding

De overheid werkt hard om het vertrouwen tussen burgers en de overheid te herstellen. Een 'overheid die betrouwbaar, dienstbaar, dichtbij en rechtvaardig is', vergt ambitieuze plannen om dit vertrouwen te herstellen. Een belangrijke maatschappelijke opgave met veel uitdagingen. Een van de cruciale factoren bij het herstel van vertrouwen is het creëren van een goede dienstverlening voor burgers door de overheid. Onder andere door de toenemende mate van complexiteit in wet- en regelgeving is goede publieke dienstverlening nog belangrijker geworden.

Om publieke dienstverlening naar een hoger niveau te tillen is het zeer wenselijk om gegevens te kunnen delen tussen publieke dienstverleners. Er worden al veel gegevens gedeeld op een goede en juiste manier wat de dienstverlening steeds beter maakt. Maar in de praktijk kampen publieke dienstverleners ook met uitdagingen om gegevens daadwerkelijk te kunnen en/of mogen delen.¹ Er kunnen meerdere oorzaken zijn waardoor gegevensdeling niet altijd goede doorgang vindt, zoals het ontbreken van een wettelijke grondslag, verschillen in belangenafweging inzake de te delen gegevens en de privacybescherming, interpretatieverschillen van wet- en regelgeving en knelpunten in de praktische uitvoering van gegevensdeling zoals verouderde ICT-systemen.

Deze versnellingsaanpak is een mooi startpunt om te bezien hoe er meer en sneller gegevens kunnen en mogen worden gedeeld. Vanuit verschillende domeinen lopen er inmiddels diverse goede initiatieven om vraagstukken rondom gegevensdeling aan te pakken. Een aantal initiatieven heeft een meerjarig karakter waar structureel gewerkt wordt aan een betere data-infrastructuur.² De in deze notitie voorgestelde versnellingsaanpak gegevensdeling houdt rekening met deze diversiteit aan oplossingen, de samenhang met bestaande initiatieven en de lessen die uit de uitvoering en evaluatie van eerdere activiteiten zijn getrokken (zie bijlage 1). Om versnelling aan te brengen in de aanpak van gegevensdeling worden acties voorgesteld die 'fast lanes' creëren om op korte termijn te kunnen handelen en tegelijkertijd het behoud van maatwerk bij gegevensdeling te waarborgen.

¹ Ook een van de conclusies in de Staat van de Uitvoering: 'De toenemende complexiteit van de samenleving en het werken in ketens maakt samenwerking des te noodzakelijker. Goede gegevensuitwisseling tussen publieke diensten is daarbij essentieel. Deze gegevensuitwisseling verloopt in de uitvoeringspraktijk moeizaam, zo valt op te maken uit de Standen van de Uitvoering.' (p.24)

² Diverse initiatieven binnen BZK en Werk aan Uitvoering (Digitalisering), het MIDO, het Federatief Datastelsel (FDS) en de GDI-bouwstenen, initiatiefwetsvoorstel van de regeringscommissaris Informatiehuishouding (Algemene Informatiewet) en de idee van een Kruispuntbank (naar Belgisch voorbeeld), zijn enkele voorbeelden van lange(re) termijn trajecten die raakvlak hebben met het voorstel in deze notitie. Er wordt verbinding gezocht tussen de korte en lange termijn oplossingen en acties die hieruit voortvloeien.

1. Oplossingsrichting langs drie actielijnen: de 'fast lanes'

Hoewel er steeds meer gegevens kunnen en mogen worden gedeeld binnen de overheid, stuiten we nog steeds op knelpunten die we niet op korte termijn oplossen. Door het creëren van zogeheten 'fast lanes', versnellen we de aanpak om te komen tot oplossingen op korte termijn. Daarvoor is betrokkenheid en doelgerichte actie nodig van bewindspersonen, publieke dienstverleners en andere betrokken partijen zoals de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Het NPD neemt op deze versnellingsaanpak inhoudelijk de leiding. De 'fast lanes' worden aan de hand van drie actielijnen gecreëerd. Het gaat om actielijnen op overkoepelend, domeinoverstijgend en uitvoeringsspecifiek niveau.

Actielijn 1: overkoepelend

Bij het overkoepelende vraagstuk voeren we een maatschappelijke dialoog die voortkomt uit de problematiek rond gegevensdeling in relatie tot de afweging tussen privacybescherming en andere maatschappelijke belangen, zoals bijvoorbeeld bestaanszekerheid. Om de dialoog te kunnen voeren en daadwerkelijk tot oplossingen te komen, moet op interdepartementaal niveau worden samengewerkt. **Betrokkenheid van bewindspersonen** is van cruciaal belang. De regierol wordt ingevuld door BZK, in het bijzonder de staatssecretaris Koninkrijksrelaties en Digitalisering, in nauwe samenwerking met JenV en de NPD, en met betrokkenheid van het programma Werk aan Uitvoering. Hiervoor zijn de volgende acties nodig:

- Een interdepartementale adviesfunctie (triage) waarin ruimte en balans wordt gecreëerd om zaken op te lossen met overkoepelende coördinatie van bewindspersonen van ministeries van SZW, JenV en BZK en departementen die te maken hebben met betreffende casuïstiek.
- Zorgen voor een **kortcyclisch wetgevingstraject** voor het versneld creëren van een wettelijke grondslag om de vaak lange doorlooptijd van het aanpassen van wetgeving te verkorten.
- De AP betrekken in een adviserende rol. Dit helpt de AP ook om de verbinding te zoeken bij het versterken van hun adviesrol, zoals bij wetgevingsadviezen³.
- Onderzoeken hoe andere EU-lidstaten de balans bewaken en welke afwegingen zij maken tussen bescherming van privacy en maatschappelijke belangen om tot een gedegen oplossing te kunnen komen die de maatschappelijke belangen ondersteunen.
- Faciliteren van een kennisplatform om adviezen en oplossingen overheidsbreed te kunnen delen.
- Borgen van experimenteerruimte om gegevensdeling onder voorwaarden te kunnen testen.

Actielijn 2: domeinspecifiek en domeinoverstijgend

Binnen elk domein spelen verschillende belemmeringen met het uitwisselen van gegevens waardoor een versnellingsaanpak niet generiek kan worden vormgegeven. De publieke dienstverleners zullen hiervoor zorgvuldig inventariseren wat de belemmeringen in de verschillende domeinen zijn en welke acties hier al op lopen. Een eerste inventarisatie binnen met name het sociale domein is opgenomen in bijlage 2. Knelpunten liggen vooral in het missen van een wettelijke grondslag.

Publieke dienstverleners nemen het voortouw in het aandragen van knelpunten bij gegevensdeling. Het is aan de publieke dienstverleners om samen met de vakminister(s) tot oplossingen te komen. Hiervoor zijn de volgende acties nodig:

- Publieke dienstverleners maken een zorgvuldige inventarisatie en analyse⁴ van de belemmeringen in de verschillende domeinen.

³ De taken van de AP zijn: toezicht, advisering, voorlichting, informatieverstrekking & verantwoording en internationale taken. Zie: [Taken en bevoegdheden | Autoriteit Persoonsgegevens](#)

⁴ De analyse bestaat uit het duiden van knelpunten op juridisch, organisatorisch, semantisch, technisch, cultureel of financieel niveau, welke partijen betrokken zijn, welke acties zijn ondernomen om het knelpunt op te lossen en wat er in de opvatting van de organisatie(s) nodig is om het knelpunt op te lossen.

- Vakministeries komen samen met de onder hun vallende publieke dienstverleners om de aanpak van problemen rond uitvoeringsproblematiek en beleidsvraagstukken rond gegevensdeling binnen het domein samen te bespreken.
- Er wordt **kortcyclisch gezocht** naar oplossingen. Vaak gaat het om het ontbreken van wettelijke grondslag.
- Zorg dat technische uitgangspunten zoals maatwerk bij koppeling van gegevens en geen gebruik van standaarden, dubbele opslag van gegevens waardoor onjuistheden ontstaan, verschil in semantiek (eventueel per casus) worden geadresseerd en opgelost.

Actielijn 3: uitvoeringsspecifiek

Om de kennis die in de praktijk is opgedaan te benutten streven we naar het van elkaar leren en het verbeteren door **kennisdeling** over in de praktijk gevonden oplossingen voor vraagstukken. De inventarisatie binnen uitvoeringsorganisaties over gevonden oplossingen creëert overzicht en inzicht in oplossingen die (mogelijk) hergebruikt kunnen worden. Dit faciliteert het van elkaar leren.

- Publieke dienstverleners delen de in de praktijk gevonden oplossingen via een overheidsbreed kennisplatform ter bevordering van inzicht in creatieve oplossingen die mogelijk (her)gebruikt kunnen worden.
- Vanuit Werk aan Uitvoering spoor 2 is een 'Routekaart bij gegevensuitwisseling bij maatwerk' opgesteld die publieke dienstverleners kan helpen om te bepalen of gegevensdeling mogelijk is en op welke manier zij dat kunnen faciliteren. De routekaart kan binnen de publieke dienstverleners breed worden gedeeld.

2. Analyse van knelpunten bij gegevensdeling

Een analyse van knelpunten waar partijen tegen aanlopen om gegevensdeling mogelijk te maken, is hieronder (niet-limitatief) opgesomd. De versnellingsaanpak is gericht om onderstaande knelpunten waar publieke dienstverleners op dit moment mee te maken hebben, op korte termijn op te kunnen lossen.

Juridische knelpunten

- Ontbreken van juridische grondslag om gegevens te kunnen delen.
- Beperkingen voor gegevensdeling in sectorale wetgeving: bijvoorbeeld een geheimhoudingsplicht die onder de AVG beschikbare ruimte verder verkleint.
- Gebrek aan kennis over AVG wat leidt tot handelingsverlegenheid. Aanvullend daarbij is dat de AVG kant (privacy officers etc.) goed ingericht lijkt te zijn, terwijl aan de beleidskant kennis en actiegerichtheid ontbreekt.⁵
- Ontbreken van doelbindingen voor het verwerken en delen van gegevens.
- Wetgeving centraal gesteld in plaats van de burger centraal.
- Interpretatieverschillen van privacywetgeving waardoor diverse partijen de wetgeving anders uitleggen en toepassen. Europees gezien gaan lidstaten verschillend om met de toepassing van privacywetgeving. In Nederland wordt hierbij grote voorzichtigheid betracht. Leren van andere Europese lidstaten door het opdoen van andere inzichten en andere manieren om privacywetgeving toe te passen kan ons helpen.

Organisatorische/ technische knelpunten

- Langdurige wetgevingstrajecten. In veel gevallen is het creëren van een wettelijke grondslag om gegevens uit te wisselen een goede en geborgen oplossing. Het realiseren van zo'n grondslag vergt echter vaak een langdurig wetgevingstraject.
- Gebrek aan infrastructuur: organisatorische uitdagingen door veelheid aan betrokken partijen, vraagstukken landen niet op de juiste tafel, met name als het gaat om uitdagingen t.a.v. digitalisering in het algemeen en gegevensdeling in het bijzonder.
- De vraag of er altijd voldoende wil en kennis is om tot samenwerking te komen, en dit vraagstuk voldoende bestuurlijke urgentie krijgt.
- Verouderde ICT-systemen die gegevensdeling en –verwerking bemoeilijken.
- Overige technische uitgangspunten zoals maatwerk bij koppeling van gegevens en geen gebruik van standaarden, dubbele opslag van gegevens waardoor onjuistheden ontstaan, verschil in semantiek.

⁵ Op 30 maart 2023 heeft de Algemene Rekenkamer een brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer verzonden waarin een advies is opgenomen om eerder in wetgevingstrajecten rekening te houden met gegevensdeling in relatie de AVG. Zie [‘Omgang met de AVG in relatie tot uitvoering overheidstaken’](#)

3. Voorstel instelling van triage

Omdat (snelle) oplossingen bij problemen met gegevensdeling niet altijd voor de hand liggen en verschillen van inzichten kunnen blijven bestaan, is interdepartementale triage nodig. Daarnaast borgt het gedragen advies naar aanleiding van triage de continuïteit en kennisdeling van deze oplossingsrichtingen. De oplossing zelf kan worden gezocht in een of meerdere actielijnen.

Het doel van triage is om met een gedragen advies over de mogelijke oplossingsrichting gegevensdeling mogelijk te maken en kennis te vergaren over (on)duidelijkheden inzake de knelpunten, en om deze kennis vervolgens ook te kunnen delen. Hoewel triage een zwaarwegend advies kan zijn, blijft het de verantwoordelijkheid van de bewindspersonen en bestuurders van publieke dienstverleners welke oplossing uiteindelijk wordt gekozen.

Om triage mogelijk te maken, is **betrokkenheid van bewindspersonen** nodig. Diverse **ambtenaren** van ministeries van SZW, JenV en BZK en publieke dienstverleners zullen in ieder geval deelnemen in een adviserende rol bij triage. Om triage gewicht te geven en gedragen advies te kunnen geven, is er een rol voor de AP weggelegd. Bij triage wordt casuïstiek ingebracht in het ambtelijk gremium en het bespreken van oplossingsrichtingen. Adviezen die worden uitgebracht geven antwoord op de vragen 'wat is de uitdaging, wat is er voor nodig om dit op te lossen en wie moeten daarbij betrokken zijn?'.

Mogelijke randvoorwaarden voor triage:

- Stel een gremium in voor een experimentele fase van ongeveer twee jaar.
- Lerend vermogen en kennisdeling is een noodzakelijk gevolg van triage.
- Behoud het eigenaarschap bij de betreffende beleidsdirectoraten, het loket is geen verschuiving van (beleids)verantwoordelijkheden, maar heeft een adviserende, verbindende en waar nodig escalerende rol.
- Pak de casussen binnen 1 jaar op, nadenkend over zaken als escalatiestructuren en prioritering en vanuit die casussen de systemen aanpakken (parallel traject).
- Voorafgaand aan het inbrengen van cases voor triage, zal een analyse op uitvoeringsniveau worden ingebracht, waarin is opgenomen:
 - Duiding van het knelpunt op de volgende dimensies; juridisch, organisatorisch, semantisch, technisch, cultureel of financieel
 - Welke partijen/organisaties betrokken zijn;
 - Welke acties ondernomen zijn om het knelpunt op te lossen;
 - Wat in de opvatting van de organisatie nodig is om dit op te lossen?

Bijlage 1 Samenhang met (lopende) lange termijn trajecten

De versnellingsaanpak voorziet op korte termijn een mogelijkheid om de huidige knelpunten op te lossen en een versnelling aan te brengen in het mogelijk maken van meer gegevensdeling tussen partijen. De voorgestelde aanpak heeft overeenkomsten en raakvlakken met diverse lange termijn trajecten.

De realisatie van de Interbestuurlijke Datastrategie (IBDS) en daarbinnen het Federatief Datastelsel (FDS) is onderdeel van Spoor 2 van Werk aan Uitvoering (WaU). Deze initiatieven en trajecten zorgen voor een verbetering van de algehele data infrastructuur. Ook binnen deze trajecten wordt gewerkt aan oplossingen die overeenkomen met de oplossingsrichting in de versnellingsaanpak. Het is denkbaar om te zijner tijd, in afstemming met BZK en WaU, de versnellingsaanpak op onderdelen te samen te brengen met de lange termijn trajecten. Dit is ook afhankelijk van de status van de lange termijn strategie en oplossingen. De raakvlakken liggen bij de volgende onderdelen:

- De IBDS voorziet ook in een kennisfunctie (platform) – *conform voorstel actielijn 1*.
- De Staat van de Uitvoering signaleert de behoefte om ‘werk te maken van gegevensuitwisseling’ (oproep 5) en voorziet een vervolgtraject met concrete ‘use cases waarin uitgesproken is om nauw samen te werken binnen Spoor 2 van WaU – *conform actielijn 2*.
- Er wordt gewerkt aan een algemeen beeld van de juridische knelpunten van (gegevensuitwisseling bij) de loketfunctie van de overheid n.a.v. de motie Bikker – *raakvlak actielijn 2*.
- In het kader van de loketfunctie van de overheid is er een juridisch netwerk ingericht dat een faciliterende en adviserende rol heeft. Het netwerk heeft een laagdrempelige vraagbaakfunctie, beantwoordt casuïstiek, biedt praktische handvatten (zoals een overzicht van grondslagen) en kan bijdragen aan de oplossingsrichting voor verbetering en versnelling van gegevensdeling – *raakvlak actielijn 1*.
- De regeringscommissaris Informatiehuishouding heeft het initiatief genomen tot een Algemene Informatiewet, met daarin de wens om op meer generieke wijze gegevensdeling te regelen a la de Kruispuntbank in België. Dit heeft raakvlakken met het voorstel voor triage in de versnellingsaanpak – *raakvlak actielijn 1*.
- In het IBDS wordt een Adviesfunctie ontwikkeld met vergelijkbare doelen. De eerste adviezen zijn inmiddels gegeven, en met relevante partijen wordt onderzocht of en in welke mate de adviezen opgeschaald kunnen worden. Ten behoeve van de adviezen wordt gebruik gemaakt van het instrument Datadialogen, dat binnen IBDS wordt ontwikkeld – *raakvlak actielijn 1*.
- In het FDS is een functie opgenomen van Marktmeester die kan helpen om zicht te krijgen op de databronnen die bij kunnen dragen aan het vraagstuk. Daar kunnen de eerste vragen over doelbinding een plek krijgen – *raakvlak actielijn 1*.
- In het FDS worden afspraken gemaakt alsmede technische mogelijkheden om een veelheid aan databronnen te ontsluiten en te delen. Het FDS is de overkoepelende structuur om de datadeals te borgen. Het FDS gaat veel afspraken en standaarden voor gegevensdeling leveren – *raakvlak met actielijn 2 en 3*.
- In het FDS is ook een Innovatiewerkplaats waar casussen beproefd zouden kunnen worden – *raakvlak actielijn 2 en 3*.
- Werk aan Uitvoering spoor 2 heeft een Routekaart gegevensuitwisseling bij gegevensuitwisseling voor maatwerk opgesteld – *raakvlak met actielijn 3*.

Bijlage 2 Casuïstiek NPD (eerste inventarisatie)

Een eerste inventarisatie binnen het Netwerk van Publieke Dienstverleners (NPD) laat een enorme variatie in casuïstiek en knelpunten zien. Veel van deze signalen spelen binnen het sociale domein. Om veel van deze knelpunten op te kunnen lossen binnen de drie voorgestelde actielijnen is precisie vereist vanuit de publieke dienstverleners in het aangeven van wat er nodig is, wanneer en waarom (zie actielijn 2).

CJIB

- Beantwoording is gericht op gegevensdeling tussen publieke dienstverleners op het gebied van de schuldenproblematiek. We weten uit onderzoek van het CBS dat er overlap is van betalingsachterstanden. Ondanks vroegsignalering is een groot deel van deze mensen (90%) niet bij schuldhulp bekend. Er ontbreekt een wettelijke grondslag om ze te identificeren en een handelingsperspectief te bieden. Er kan worden gezegd dat het CJIB strikt genomen geen gegevens nodig heeft van de BD of CAK om over te gaan tot inning van de eigen vorderingen en dat er derhalve geen grondslag nodig is om gegevens te delen. Echter, als je uitgaat van een ruimere interpretatie van de verantwoordelijkheid om te innen met oog voor de menselijke maat, dan kan het wel nodig zijn om deze gegevens uit te wisselen. Wat het bemoeilijkt om een grondslag tot stand te brengen, is dat er sprake is van overstijgen van de domeinen en dus departementen. Er is geen eigenaar / opdrachtgever om de wettelijke grondslag te creëren. De vraag is of deze wens ook zo helder in beeld is bij / wordt gedeeld door de diverse departementen. Zie notitie in de bijlage. In deze notitie worden twee richtingen genoemd, te weten het delen van een gezamenlijk vroegsignaal naar de Gemeente (SZW) en het delen van gegevens tussen publieke dienstverleners onderling, waarvoor waarschijnlijk een grondslag dient te worden gecreëerd. De vraag is welk departement dit wil gaan trekken. Voor SZW ligt de oplossing in verwijzing naar de gemeente, maar dat doet afbreuk aan de verantwoordelijkheid, die de grote publieke dienstverleners hebben, om handelingsperspectief te bieden, anders dan alleen schuldhulpverlening.
- Er zijn natuurlijk diverse sectorale grondslagen van toepassing tussen de diverse dienstverleners, de vraag is alleen of die breed toepasbaar zijn of alleen in specifieke situaties. Een voorbeeld, het CJIB wisselt gegevens uit met het UWV over mensen, die zich onttrekken aan de tenuitvoerlegging van hun gevangenisstraf. Deze mensen hebben geen recht op een uitkering. Het UWV heeft onze informatie nodig om een beoordeling te kunnen doen over de rechtmatigheid van de uitkering. Er is hier een grondslag om gegevens uit te wisselen. Deze grondslag kunnen we niet gebruiken om informatie over betalingsachterstanden bij verkeersboetes te delen met het UWV om - bijvoorbeeld - in de toekomst een gezamenlijke betalingsregeling te treffen.

UWV

- De sector sociale zekerheid kent de Wet Eenmalige Uitvraag. Daarmee voorkomen we het stellen van onnodige vragen aan burgers. Bovendien heeft de Wet SUWI van meet af aan een duidelijk gegevensdimensie gehad. Desondanks lopen ook wij nog tegen ontbrekende grondslagen aan. En een wetgever die worstelt met de time-to-market.
- Op diverse momenten willen wij voor individuele burgers gegevens verstrekken aan/uitwisselen met andere instanties en ontbreekt daarvoor een wettelijke basis. Zeker in situaties van beperkt doenvermogen wil je als instantie de helpende hand bieden. Dat leidt tot een afweging tussen het privacybelang van de burger en andere belangen van de burger. Wij gaan aan de slag om een afwegingskader op te stellen om in uitzonderlijke situaties met medeweten van betrokkene toch over te gaan op gegevensverwerking zonder grondslag. Voor de meer grootvolume verwerkingen zonder grondslag werken we, ook weer bij uitzondering, met een opdracht van de minister. Dat was onder de Wbp een grondslag en wij

menen dat onder de AVG die ruimte er nog steeds is. De AP heeft als toezichthouder de taak om te wijzen op onrechtmatige verwerking. Niet alleen vanwege de privacybescherming, maar ook omdat besluiten geslagen op onrechtmatig verwerkte gegevens nietig zijn.

- Actueel voorbeeld: Recht op leefgeld voor Oekraïense ontheemden. Dat recht vervalt op het moment dat de ontheemde werkt. Gemeenten betalen leefgeld, maar weten niet wie er werkt. UWV weet wie er werkt, maar betaalt geen leefgeld. Thans ontbreekt het aan de nodige grondslagen (meervoud) om gegevens uit de polisadministratie en de BRP te verwerken om te bepalen of een ontheemde nog steeds recht op leefgeld heeft.
- Actueel voorbeeld: Mensen met een onvolledige AOW (zonder aanvullend pensioen) kunnen onder voorwaarden in aanmerking komen voor inkomensondersteuning. De SVB weet niet of iemand met een onvolledige AOW inkomen heeft uit een pensioen. En veel mensen met een onvolledige AOW melden zich niet spontaan. UWV heeft zicht op pensioeninkomsten. SZW heeft daarop een tijdelijke regeling gemaakt waarbij UWV ingeval van het ontbreken van pensioeninkomsten i.c.m. AOW mensen te melden bij de SVB zodat de SVB deze mensen kan benaderen. Daarmee wordt naar verwachting 'niet gebruik' deels voorkomen. De uitkomst ervan zal bepalend zijn of het komt tot een permanente grondslag voor de hiervoor benodigde gegevensverwerkingen.

Belastingdienst

- In zijn algemeenheid geldt dat gegevensdeling door de Belastingdienst aan derden altijd een wettelijke grondslag moet hebben. Daarbij speelt niet alleen de AVG een rol, maar (bovenal) de AWR (algemene wet inzake rijksbelastingen) die uitgaat van fiscale geheimhouding. Doorbreken van de fiscale geheimhouding kan alleen op wettelijke basis, waarbij de regel is dat de Belastingdienst alleen gegevens verstrekt aan organisaties die belast zijn met de uitvoering van publieke taken.
- Er loopt een wetsvoorstel waarbij we zowel kijken naar inwinnen, intern gebruik en verstrekken en waarin het doorbreken van die geheimhoudingsplicht ook aan de orde komt. Het gaat om het Wetsvoorstel Wet waarborgen gegevensverwerking Belastingdienst, Toeslagen en Douane: het doel is om de wettelijke grondslagen voor de verwerking van (persoons)gegevens te verstevigen en te voorzien in waarborgen. Het voorstel ziet op het verstevigen en toekomstbestendig maken van de grondslagen voor de verwerking van (persoons)gegevens en de in acht te nemen waarborgen bij processen die in potentie grote impact hebben op de belangen van burgers. Als gevolg van ontwikkelingen in de rechtspraak en maatschappij en van adviezen van de Autoriteit Persoonsgegevens zijn ook fundamentele vraagstukken aan het licht gekomen. Bezien wordt nu of en in hoeverre de inhoud van het wetsvoorstel aanpassing behoeft. Er is een Kamerbrief in voorbereiding over de stavaza van de voorbereiding.
- Een voorbeeld waar gegevensdeling al wel plaatsvindt, maar volgens de AVG niet toegestaan is: de verwerking van notariële akten die we ontvangen van de koninklijke notariële beroepsorganisatie. De AVG vereist voor de verwerking een welbepaald uitdrukkelijk omschreven doel. Dat doel ontbreekt in de Registratiewet 1970 maar is wel af te leiden uit de memorie van toelichting (daar staat het zelfs heel expliciet). Omdat de doelbinding niet in de wet staat, gaat dit nu leiden tot een hersteltraject en moet de BD alsnog zorgen voor een expliciete wettelijke grondslag. De uitwisseling bestaat hier dus al wel maar het voldoen aan de AVG vereist hier een reparatie in de wetgeving.
- Een ander geval waar de BD vanuit Regie op gegevens door de burger bij betrokken is, is de ontwikkeling van het Virtueel Inkomensloket. Zo'n loket heeft een dienstverlenende insteek (eenvoudig alle financiële regelingen ontvangen waar je als burger recht op hebt en waar de gebruiker centraal staat). Dit raakt ook een andere discussie nl de uitwisseling van gegevens

(al dan niet in de vorm van attributen via de wallet) van de burger via de burger richting een andere overheidspartij die (vanwege AVG doelbinding of geen wettelijke taak) deze gegevens niet via een backend koppeling kan krijgen. Daarmee staat de regie op gegevens door de burger centraal (regie op gegevens/ EU identiteit en de wallet) en zorgen we als overheid dat gegevens voor de burger beschikbaar komen ook waar het gaat om het gebruik van regelingen van de overheid.

CBS

- Bij het CBS speelt vooral de belemmering voor het leveren van gegevens van marktpartijen. Veel meer data zitten bij marktpartijen waarbij het CBS levering niet kan afdwingen. Wel opvragen maar daar hoeft niet op in gegaan te worden. Voor overheidspartijen is dat wel goed geregeld.

DUO

- In zijn algemeenheid kan gezegd worden dat er een wettelijke grondslag nodig is om de gegevens uit te wisselen. Sporadisch vindt gegevensuitwisseling via een gedoogconstructie plaats, er komt dan goedkeuring vanuit OCW of onze andere opdrachtgevers. Meestal wordt wet- en regelgeving in de nabije toekomst dan aangepast.
- DUO wil data delen over studiefinanciering t.b.v. beleidsonderzoek. Dit stukt door onvolledige wetgeving;
- DUO wil graag persoonsgericht innen. Dit komt moeizaam van de grond, omdat er een zorgplicht (zoals bij banken) wordt aangehaald die niet in de wet staat.
- Het niet-gebruik van voorzieningen: DUO ziet bij alle klantgroepen, maar vooral klantgroepen met minder doenvermogen dat er sprake is van niet-gebruik van voorzieningen, terwijl een klant daar wel recht op heeft (bv. aanvragen aanvullende beurs). Als DUO van deze klantgroepen de gegevens heeft, zouden we deze klanten proactiever kunnen benaderen en ze kunnen wijzen op de rechten en plichten. Dit zou tevens bijdragen aan het verminderen van schulden.

RVO

- De coronaregeling Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) zat voorheen op een laag niveau van eHerkenning. Via de inlog bleek te worden gefraudeerd door personen die eH aanvroegen op naam van een bedrijf dat niet van hen was. De slachtoffers van deze identiteitsfraude wilde van RVO graag weten bij welke leverancier er middelen op hun naam stonden, waar zij zelf niets van af wisten. Er is door RVO, samen met BZK, Logius en de e-Herkenningsleveranciers, veel tijd gestoken in het beantwoorden van de vraag of en hoe de gegevens met de slachtoffers gedeeld konden worden. Uiteindelijk werd geoordeeld dat er geen grondslag was om de gegevens uit te wisselen. Consequentie hiervan was wel dat de slachtoffers niet geholpen konden worden en zelf alle (6) leveranciers na moesten bellen om te vragen of daar mogelijk het eHerkenningmiddel staat geregistreerd. Voor zowel de klanten als RVO was dit enorm frustrerend. Nu TVL op een hoger eHerkenningniveau zit is het risico van deze identiteitsfraude sterk verminderd. Maar er zijn organisaties (bv. gemeenten) die nog lagere niveau's gebruiken en waar dit probleem dus speelt. Het is dus iets dat breder speelt dan bij RVO.

Kadaster

- Wij hebben de Kadasterwet waardoor wij beperkingen hebben, maar ook bijvoorbeeld Wet WOZ, WIBON (Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken). Daarnaast hebben wij ook te maken met de Wet Markt en Overheid die deling van informatie in de weg kan zitten

- VIVET (Verbetering Informatievoorziening Energie Transitie) bundelt en maakt informatie beter vindbaar voor gemeenten, provincies, RES-regio's, netbeheerders en adviesbureaus. In de samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), Rijkswaterstaat en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) werkt het Kadaster hieraan. Wij zouden graag meer data willen delen maar mogen dit niet door de verouderde wetgeving. Wij hebben dus die wettelijke grondslag wel nodig. Hetzelfde geldt voor crossbevragingen (het ontsluiten van data in samenhang/in combinatie) Hiervoor hebben wij ook een wettelijke basis nodig als het bevragingen zijn over meerdere datasets. Momenteel mogen wij dat alleen voor de data van basisregistraties waarvan wij zelf bronhouder zijn, niet die wij in beheer hebben. Dit dilemma speelt zowel voor het combineren van data als het ontsluiten ervan. Om dit op te lossen hebben we een wettelijke basis nodig zodat we data in ketenprocessen beter op orde brengen en daarmee discrepanties tussen registraties voorkomen. Een voorbeeld hierbij is Haal Centraal, waarin we inzetten op data bij de bron. Daarnaast lopen we bijvoorbeeld aan tegen de Wet Markt & Overheid: waar ligt onze grens?

CAK

- Het CAK int de zorgpremie voor de wanbetalers Zorgverzekeringswet in Nederland. Wij hebben de bevoegdheid om de gegevens over hen (persoonsgegevens, hoogte schuld, duur in de regeling) te verstrekken aan de gemeente, *zonder* toestemming van de burger. Het stelt de gemeente in staat om gericht hulp te verlenen en het vormt daarmee een waardevol signaal voor hen. Tegelijkertijd is het een *enkelvoudig* signaal, terwijl uit onderzoek is gebleken dat veel wanbetalers tegelijkertijd ook schulden hebben bij de andere innende Rijksdiensten. Deze andere Rijksdiensten hebben deze bevoegdheid echter niet. Om het lokale domein beter in staat te stellen de juiste hulpverlening te bieden, kan overwogen worden om de andere Rijksdiensten, in geval van schulden, een soortgelijke bevoegdheid te geven. De bevoegdheid voor deze gegevensdeling vanuit het CAK is neergelegd in een ministeriële regeling en de bevoegdheid om deze regeling te treffen is neergelegd in de Zorgverzekeringswet.
- De gemeenten zijn uitvoerders van de Wmo; het CAK int centraal de eigen bijdrage voor hen. Bij achterstanden dragen wij de vorderingen over aan de externe incassopartner, met alle (onwenselijke) verhogingen van dien. Wij zouden graag betalingsachterstanden Wmo (naar analogie van de wanbetalers) beschikbaar willen stellen aan de gemeente zodat zij in de gelegenheid zijn om te beoordelen over hier mogelijk het minimale beleid toegepast zou kunnen worden, ter voorkoming van het opleggen van de eigen bijdrage. De wettelijke grondslag daarvoor ontbreekt momenteel.